

Τιμήθηκε στη Βέροια η μνήμη της γενοκτονίας 353.000 Ποντίων

✓ Αιχμές περί "ιστορικής λήθης"

Εκδηλώσεις μνήμης για την γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου διοργάνωσαν η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ημαθίας και το Δ.Σ. την Ευξείνου Λέσχης Βέροιας.

Το πρωί της Κυριακής στο Ιερό Ναό του Αγ. Αντωνίου τελέστηκε η Θεία Λειτουργία παρουσία των πολιτικών

στρατιωτικών αρχών του τόπου, Εκπρόσωπων Πολιτιστικών Συλλόγων του Νομού. Την κυβέρνηση εκπροσώπησε στις εκδηλώσεις μνήμης ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας κ. Μακεδονίας κ. Γ. Τσιότρας. Ομιλία στο Ναό έγινε από το μέλος της Ε.Λ.Β. κ. Γιάννης Μελετιδής.

Λίγο μετά τις 11 στην πλατεία Καπετανίδη, πραγματοποιήθηκε επιμνημόσυνη δέηση και κατάθεση στεφάνων, από τους επισήμους. Στο τέλος ο Πρόεδρος της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας κ. Γιάννης Μιχαηλίδης απηύθυνε χαιρετισμό. "Σήμερα είναι ημέρα μνήμης, όχι για να θρηνήσουμε τους τους 353.000 Πόντιους που σφαγιάστηκαν από το κεμαλικό καθεστώς την περίοδο 1916 - 1923 αλλά για να θυμηθούμε μια ιστορία που λησμονήθηκε, από την πολιτεία.

Η ιστορία των Ελλήνων του Πόντου είναι γεγονός ό,τι δεν χωράει μέσα σε 10-100 σελίδες σχολικών βιβλίων. Γι'

αυτό οφείλει η επίσημη πολιτεία να μεριμνήσει για την αξιοποίηση των ανεκτίμητων ιστορικών θησαυρών, είπε μεταξύ άλλων ο κ. Μιχαηλίδης.

Το ίδιο βράδυ στην αίθουσα του "Χώρου Τεχνών" πραγματοποιήθηκε ομιλία από τον διδάκτορα της Σύγχρονης Ιστορίας κ. Βλάση Αχτζίδα, με θέμα "Η Γενοκτονία και η ΝΕΟ-Ελληνική ιδεολογία". Στην συνέχεια ακολούθησε ποντιακή θεατρική παράσταση "ο κούκουδας" της Βέρας Αντωνιάδου σε σκηνοθεσία του Άκη Καρολίδη. Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης λειτούργησε έκθεση βιβλίου και άλλου έντυπου υλικού. Οι εκδηλώσεις ολοκληρώθηκαν με την λαμπαδηφορία που ξεκίνησε μπροστά από το Χώρο Τεχνών και ακολούθησε την εξής διαδρομή: Ανοίξεως - Ελιάς - Μητροπόλεως - Μάρκου Μπότσαρη και κατέληξε στην Πλατεία Καπετανίδη.

ΕΛ. Φ.

Η ΕΠΙΦΥΛΜΙΔΑ ΤΟΥ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

Του Γιάννη Μελετιδή

Στα ποντιακά τραγούδια όλοι είναι Έλληνες. "πετ' ατο τον κύρη μου τον Έλλενον

Στα δημοτικά μας τραγούδια εκφράζεται όλη η ψυχή της φυλής μας. Εκεί αποτυπώνεται η ζωή κι ο πολιτισμός του λαού μας.

Το απαραίτητο τραγούδι των δημοτικών στίχων ήταν επί αιώνες η μοναδική μουσική ψυχαγωγία του λαού, μαζί με τα όργανα που τη συνόδευαν και το χορό.

Η καταγωγή των δημοτικών μας τραγουδιών είναι η ελληνική αρχαιότητα και το Βυζάντιο. Ετσι τα δημοτικά μας τραγούδια εκφράζουν τη φυλετική ενότητα και συνέχεια, την εθνική αυτοτέλεια, την ηθική και πνευματική αυτονομία της πατρίδας μας και το αδαπάνητο ψυχικό δυναμικό του λαού μας.

Βασικό χαρακτηριστικό των δημοτικών μας τραγουδιών είναι το γεγονός ότι, από όποιο μέρος κι αν προέρχονται δεν διαφέρουν βασικά μεταξύ τους.

Τα δημοτικά τραγούδια του Πόντου

Πάρα ταύτα όμως έχουν ιδιαίτερο χρωματισμό, αφού ως γνωστό στην ιδιαιτερότητα αυτή συντελεί η τοπική ιστορία, η γεωγραφία, το κλίμα κ.λπ.

Στη μεγάλη οικογένεια των δημοτικών μας τραγουδιών ανήκουν και τα ποντιακά τραγούδια τα οποία δε διαφέρουν από τα Ελλαδίτικα. Το ιδιαίτερό τους όμως χαρακτηριστικό τους γνώρισμα είναι ότι συνδέονται με το παρελθόν με στενότερους δεσμούς. Η εθνική ονομασία π.χ. Έλληνες, η οποία εξαφανίστηκε σχεδόν σ' όλη την διάρκεια του μεσαίωνα και δεν απαντάτε σ' άλλα μέρη του ελλαδικού χώρου, στον Πόντο αναπηδά μέσα από τους στίχους των τραγουδιών.

νάμεσα στα ωραιότερα δημιουργήματα της ελληνικής λαϊκής μούσας".

Ο δε ακαδημαϊκός Κ. Ρωμαιο, έγραψε στο βιβλίο του "Η ποίηση ενός λαού": "Οι ποντιακοί στίχοι ξεπερνούν σε λογοτεχνική αξία αυτούς τους καλύτερους ιδιόρρυθμους στίχους του Κάλβου και Καβάφη" που είναι από τους μεγαλύτερους ποιητές μας.

Μια εμβάθυνση, μια μελέτη στα ποντιακά δημοτικά τραγούδια δίνει τη δυνατότητα να γνωρίσει κανείς πολλές πτυχές από το βίο και τον πολιτισμό του ποντιακού λαού, και να φτάσει σ' ωφέλιμα διδάγματα και γνώσεις.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

1.Ο κορώνης

Ο Κορώνης ασ'σιν Θέραν έτον κοσαροκλέφτες. Κάθαν θεού ημέραν έκλεφτεν κοσάρας. Εκατηρήμαξεν το χωρίον. Σ' σα πόνα κοσάραν κι εφέκεν.

Σ' σο τέλος ο μουχτάρς, ο ποπάς, αζάδες, εκατήβαν ς' σο Τζεβιζλούκ κι' εγκάλεσαν ατόν ς' σον καιμακάμ'. Εκείνος πα έστειλεν κι επήρεν τον Κορών κι' εσέγκεν άτον μέρας.

Σ σα δέκα πέντε ημέρας απάν, Σάββαν ημέραν έτον, οι ζανταρμάδες είπαν άτον: "Κορών, πουρνά Κερεκίν, από πουρνού θ' εβγάλομε με".

-Καλά, είπε ο Κορώνης. Εγώ πα να ευχαριστώ σας θα πάγω απόψ' φέρω κάμποσα κοσάρας να εφτάτε έναν κέφ".

-Γιατί να φεύω, είπεν. Ζατί πουρνά θα εβγάλετε με. Αφίστε με, εγώ ς' σα δύο - τρία ώρας αδά είμαι.

Η ΜΑΤΣΟΥΚΑΤΣΑ 'Σ ΟΣ ΚΙΣΙΝΙΝ

2.Αρχινούμε ασ' έναν

Είνας τεμπέλ' τς τηδέν δουλειάν κι εθελ'νε να ε-ποιένεν. Ενούντ' τσεν ντο δουλειάν να εφτάγ' και να μη νεγκάσκειται. Επήγεν επλώθεν ση θάλασσας την άκραν κι εμέτρωνεν τα βίαις.

Επέρασεν απ' εκές είνας δεβάτες κ' ερώτεσεν ατόν "ντ' εφτάς".

-Μετρώ τα ταγλάδας, είπεν.

-Και πόσα εμέτρησης; Είπεν ατόν.

Ο τεμπέλ' τα ανέσπαλεν άτο. "Μάρε χάσον ντ' εμέτρεσα, είπεν. Ντο επέρασαν, επέρασαν κι εχάθαν. Αρχινούμε ατώρα ασ' σο έναν".

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

- 1.μαβίν = γαλάζιο
- 2.μάγλα = μάγουλα
- 3.μαδέρ = μαδερι
- 4.μάθα = μάθε
- 5.μάισσα = μάγισσα
- 6.μακάρ = μακάρι
- 7.μακελλέας = σκαπανιές
- 8.μακρέα = μακριά
- 9.μακρογούλτς = μακρολαίμης
- 10.μανέα = καπνιά
- 11.μανίκ = μανίκι
- 12.μαρδώνω = μολύνω
- 13.μεδόντ = απόστημα
- 14.μελερία = ψωριάρα
- 15.μένεμαν = μήνυμα

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός

Τηλ. (23310) 28.356 - Βέροια - ΤΚ 59100

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ

Οικονομολόγος - Συγγραφέας

Θουκυδίδη 2 - Τηλ. (23310) 25.282

Βέροια (ΤΚ 59100)

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός

Τηλ. (23310) 28.356 - Βέροια - ΤΚ 59100

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

6 ευρώ

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΑΦΟΙ ΠΑΤΣΙΚΑ Ε.Ε.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 10 -

ΤΗΛ. (23310) 66.913 - 61.160

FAX (23310) 66.979

ΔΙΣΤΙΧΑ

Αν αποθάνω εσύ μη κλαις και μη μοιρολογάς με,
ζωντανόν μόνον τζίξο με και μη κακολογάς με

Γιατί η αγάπη μ' για τ' εσέν να ζη πουλί μ' ακόμαν,
αφού εσέν εσκέπασεν το έρημον το χώμαν;

Δύναμιν δος' μ' εσύ Θεέ, χαράν δος' σο καρδόπο μ',
εγώ πολλά επόνεσα, μη γονατίεις το ψόπο μ'

Ζωή όντ' είχα εδώκ' άτ σα πόντια σ' και σα δάκρας,
ντο είν' α σην χαράς πολλά και πλέα α σα μουράτα σ'

Η θάλασσα μ' όνερα βοά και κρούει σα θαλασσόκρα,
σο νου μ' όνερα έρχουνταν σ' ομμάτια μ' μαύρα δάκρα

Θάψον καρδόπο μ' τη χαρά σ' και θάψον τα μουράτα σ',
όνειρον έτον η χαρά σ' χαρά έσαν τα δάκρα

Μη λέτε με να τραγουδώ, τ' εμόν η τραγωδία,
δάκρα και πόνος γίνεται ντο κ' εχ' παρηγορίαν

Ναλοί σε κείνοναν που ζη πέραν ασά μουράτα τ',
Ατός άλλο το φως κ' ελέπ' με τ' ανοιχτά τ' ομμάτια τ',

Ισκιά τ' εσόν εγώ είμαι, εσύ τ' εμόν ο ήλεν,
Τ' ομμάτια σ' τα παντέμορφα τ' εμόν ο Ταραήλεν

Καρδιαν, ψυν' και δύναμιν, ούλια εσέν' εδώκα,
Και την χαράν κ' επέντεσα σ' όσα πόρτας εντόκα.

Στα πλαίσια
των "Γ ΠΑΥΛΕΙΩΝ"

Ομιλητές μέλη της Ε.Λ. Βέροιας

Ιδιαίτερη τιμή για την Ε.Λ.Β. για τη συμμετοχή της με δύο μέλη της ως ομιλητές στα "Γ ΠΑΥΛΕΙΑ" της Ιεράς Μητροπόλεως Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας.

Συγκεκριμένα στις 8 Ιουνίου στο Χώρο Τεχνών του Δήμου Βεροίας, μίλησε ο οικονομολόγος - συγγραφέας κ. Γιάννης Μελετιδής, με θέμα "Εν Τυμπάνω και Χορώ" και στις 25 Ιουνίου ο φιλόλογος - συγγραφέας κ. Παναγιώτης Παπαδόπουλος, με θέμα "Ο πολιτισμός του Ποντιακού Ελληνισμού".

Οι δύο ομιλητές έτυχαν από την Ιερά Μητρόπολη τιμητικής διάκρισης. Θερμά τους συγχαίρουμε.

Στα πλαίσια των "Γ ΠΑΥΛΕΙΩΝ"

Τιμήθηκε ο επίτιμος πρόεδρος της Ε.Λ.Β.

Στα πλαίσια των "Γ ΠΑΥΛΕΙΩΝ" τιμήθηκε σε ειδική τελετή από την Ιερά Μητρόπολη Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας ο επίτιμος Πρόεδρος της Ε.Λ.Β. κ. Γιώργος Χ. Χιονίδης για τη μεγάλη ιστορική του προσφορά.

Ο "Αργοναύτης" συγχαίρει θερμά τον εκλεκτό συνεργάτη του και γι' αυτόν την υψηλή τιμητική διάκρισή του.

Από την Ε.Λ.Β.

Ψυχαγωγική βραδιά

Η Ε.Λ.Β. διοργάνωσε και πραγματοποίησε για τα μέλη και τους φίλους της παραδοσιακή ψυχαγωγική βραδιά στις 19 Ιουνίου 2004 στον υπαίθριο χώρο του Πολιτιστικού - Πνευματικού της Κέντρου.

Τραγούδησαν οι αδελφοί Γιώργος και Λάζαρος Ιωαννίδη με συμμετοχή και του καλλιτεχνικού δυναμικού της Ε.Λ.Β. Ηταν μια υπέροχη βραδιά.

Κερασούντα: Η τραγική ώρα
της αναγνώρισης των
σφαγιασθέντων σε δρόμο
της πόλης. Θύματα κι αυτά
της Γενοκτονίας

Η ΚΕΡΑΣΟΥΝΤΑ

Γράφει ο Γιάννης Μελετίδης

Η Κερασούντα ήταν μια από τις πιο ξακουστές πόλεις του Πόντου. Το 740 π.Χ. έγινε αποικία της Σινώπης και γρήγορα μεταμορφώθηκε σ' ένα καινούργιο κομμάτι της Ελλάδας. Ο Ξενοφώντας στην "Κύρου Ανάβαση" γράφει σχετικά: "Βαδίζοντας μετά τρεις ημέρες έφτασαν σε μια πόλη Ελληνική, την Κερασούντα, που ήταν αποικία των Σινωπέων στη χώρα της Κολχίδας. Εδώ έμειναν δέκα μέρες". Η ονομασία της Κερασούντας προέρχεται από το οπωροφόρο δέντρο κερασιά, που ευδοκίμει την περιφέρειά της, ακόμα και σήμερα.

Στην εποχή της δυναστείας των Μιθριδατών η Κερασούντα μετονομάστηκε "Φαρνακεία" από το όνομα του Βασιλιά Φαρνάκη. Στην περίοδο τη ρωμαϊκή, η πόλη έκοψε δικό της νόμισμα ορειχάλκινο, όπου έφερε στη μια πλευρά το όνομα "ΚΕΡΑΣΟΥΣ". Στην εποχή του Αλεξίου του Γ' η Κερασούντα έγινε τμήμα της αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας. Η πόλη δέχτηκε πολλές επιδρομές, αλλά κάθε φορά την έσωζαν τα ισχυρά της

τείχη. Η Κερασούντα καταλήφθηκε από τον Μωάμεθ τον Β', τον πορθητή το 1468. Η πόλη κατά καιρούς ήταν έδρα Μητροπόλεως. Το 1913 προσαρτήθηκε στη Μητρόπολη Χαλδίας (Αργυρούπολης).

Στον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο η Κερασούντα είχε 22.000 κατοίκους από τους οποίους οι 10.000 ήταν Έλληνες, 2.500 Αρμένιοι και οι υπόλοιποι Τούρκοι. Ο Ελληνικός πληθυσμός της Κερασούντας συντηρούσε Αστικό Σχολείο, Παρθεναγωγείο, ημιγυμνάσιο και ωραίους ναούς. Οι Έλληνες κάτοικοι της πόλης διακρίνονταν για το εμπορικό τους πνεύμα.

Με σκληρό τρόπο καταδίωξαν οι Τούρκοι τον ελληνικό πληθυσμό. Αμέτρητα ήταν τα θύματα του εγκληματία σαδιστή και αχόρταγου ληστή Τοπάλ Οσμάν. Πολλοί ήταν και εκείνοι που οδηγήθηκαν στο ανθρωποσφαγείο της Αμάσειας για να περάσουν από το Ιστι-

κάλ Μεχμεσί, δηλαδή από το "Δικαστήριο Ανεξαρτησίας". Οσοι γλίτωσαν από τη σφαγή κατέφυγαν στην Ελλάδα. Τον σφαγέα του Ποντιακού ελλητισμού, Τοπάλ Οσμάν, οι Τούρκοι τον έθαψαν πάνω στο άλλοτε περήφανο Κάστρο της Κερασούντας, για να θυμίζει και σήμερα την θηριωδία του.

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Οδοιπορικό στον Πόντο μέσω VIDEO - DVD

Κάνουμε γνωστό ότι η Εύξεινος Λέσχη πραγματοποίησε στο παρελθόν μια πολιτιστική αποστολή στον Πόντο με σκοπό και την κινηματογράφηση όλων των μνημείων του Ποντιακού Ελλητισμού. Σήμερα βρισκόμαστε στην ευχάριστη θέση να ανακοινώσουμε ότι τις οκτώ ταινίες του οδοιπορικού αυτού, που συγκλόνισαν κυριολεκτικά δεκάδες χιλιάδες ποντίους και μη, μπορείτε να τις δείτε στο σπίτι σας δίχως κινηματογραφική μηχανή.

Με μια πολυδάπανη επεξεργασία σε ειδικό εργαστήριο της Θεσσαλονίκης περάστηκαν σε VIDEO και DVD διάρκειας 2,30 ωρών. Το VIDEO ή το DVD τιμάται είκοσι ευρώ και περιλαμβάνει:

Σαμψούντα - Οινόη - Κερασούντα - Κοτύωρα ή Ορντού - Τραπεζούντα - Όφη - Σούρμενα - Αμάσεια - Σινώπη - Πάφρα - Αργυρούπολη ή Κιμισχανά - Ίμερα - Ματσούκα - Μονή Βαζελώνα - Μονή Περιστερέωτα - Μονή Σουμελά και Σαντα.

Θερμή παράκληση όσοι θέλουν το εν λόγω video ή DVD να το δηλώσουν όσο γίνεται πιο σύντομα (προθεσμία μέχρι 31 Αυγούστου 2004) πληρώνοντας το αντίτιμο των είκοσι ευρώ, προκειμένου να προλάβουμε εγκαίρως στην διακίνησή τους.

Για τις παραγγελίες, την πληρωμή ή και για οποιαδήποτε άλλη σχετική πληροφορία στα τηλέφωνα: 23310 28356, 72060, 61232, 26924, 60084.

ΤΟ Δ.Σ.

"ΛΑΟΣ", 6-7-2004

Επίκαιρες Επιστολές

Ενας μύθος...

Αγαπητέ "ΛΑΕ",

Το Πνευματικό Εκθεσιακό Κέντρο της Ευξείνου Λέσχης Βεροίας, καθιερώθηκε πλέον ως χώρος πολιτιστικών και άλλων εκδηλώσεων, που επιτελούνται κατά καιρούς πάντα με επιτυχία.

Η αίθυσά του ακόμη προχθές, φιλοξένησε ένα κοινό με κριτική διάθεση, επιλεγμένο και απαιτητικό, που προσήλθε με την ευκολία με την οποία θα το έκανε αν ο χώρος ήταν δίπλα στο σπίτι του.

Θυμούμαι την ημέρα των εγκαινίων του κτιρίου με πόσο θαυμασμό αλλά και με πόσο σκεπτικισμό είδαμε την αίθουσα αυτή και τους υπόλοιπους χώρους. Η επιφυλακτικότητα είχε να κάνει με την απόμακρη από το κέντρο της πόλης τοποθεσία στην οποία βρεθήκαμε.

Το περασμένο Σάββατο έγινε συνειδηση σε όλους μας πως το Πνευματικό Κέντρο της Ευξείνου Λέσχης αποτελεί ένα σύνολο πνευματι-

κής και καλλιτεχνικής λειτουργίας, μαζί με τους υπόλοιπους πολιτιστικούς χώρους που διαθέτει η πόλη. Η Αντωνιάδεις Στέγη, ο Χώρος Τεχνών και το Εκθεσιακό Κέντρο του Πανοράματος, αποτελούν χώρους στους οποίους η πρόσβαση και η προσέλευση του κοινού έχει να κάνει μόνο με την ποιότητα των εκδηλώσεων. Ο πολίτης που προσδοκά μια υψηλόβαθμη αισθητική απόλαυση, ένα εξαίρετο ακρόαμα ή θέαμα, μια ενδιαφέρουσα ημερίδα, θα βρει τον τρόπο και θα προσέλθει.

Ο μύθος του απόμακρου δεν ισχύει πλέον για την Εύξεινο Λέσχη Βεροίας. Η κατάμεστη αίθουσα και η ικανοποίηση των εκατοντάδων ανθρώπων που απόλαυσαν κυριολεκτικά την ομιλία για την πνευματική αναγέννηση του ποντιακού ελλητισμού, έφερε την αίθουσα των Ποντίων πολύ κοντά στους Βεροίους. Και όχι μόνο σ' αυτούς.

Ε

"ΛΑΟΣ", 24-3-2004

Η ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ

ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

"Υπό την έροχορ αδιαφορία της Χριστιανικής Δύσεως εν έτει 1453 έπεσε η Κωνσταντινούπολις και εν έτει 1461 η Τραπεζούς και κατεστράφη ολόκληρος ακμαίος πολιτισμός.

Τη ενόχω συνεργία δύο μεγάλων Χριστιανικών Δυνάμεων της Δύσεως, της Γερμανίας και της Αυστρίας κατά τα έτη 1914 - 1918, εσφάγη υπό των Νεότουρκων ολόκληρος έθνος το Αρμερικόν και εκατοστάδες χιλιάδων Ελλήνων βιαίως απεσπάρθησαν από των εστιών αυτών και απέθανον εν τη εξορία.

Τη ενόχω συνεργία των συμμάχων Χριστιανικών Δυνάμεων της Δύσεως κατά τα έτη 1919 - 1922 το εθνικό κίνημα των Τούρκων του Μουσταφά Κεμάλ πασά συνεπλήρωσε το έργο των Νεότουρκων και κατά εκατοστάδας απηγορίζοντα Έλληνες κληρικοί και πρόκριτοι του Πόντου, εν οίς και ο αντιπρόσωπος της μητροπόλεως Τραπεζούντος αείμνηστος Ματθαίος Κωφίδης, ενώ χιλιάδες άλλοι στρατηνσίμων νέων κατεδικάζοντο εις τον δια της πείρας και των ταλαιπωριών θάνατον εν τη εξορία. Και επήλθε κατά Αύγουστον του 1922 η Μικρασιατική καταστροφή και επηκουλούθησαν εν έτει 1923 η ανταλλαγή των πληθυσμών και η καταστροφή ολόκληρου Χριστιανικού πολιτισμού."

+Ο Τραπεζούντος Χρυσάρδος

Πότε θα δικαιούμε;

Χίλια ενιακόσια δεκαέξ και ως το εικοσιτέρι, όλεν ο Πόντον έντονε αίματα και ταφία

Ελάλναν ατ'ς άμον τα ζά σα έρημα τα δρόμια, δίχως φαιν, δίχως νερόν, στην ζέστιαν και σα χιονία

Όλ' π' επίστευαν Σον Χριστόν π' εγάπαναν την Ελλάδαν, Πολλοί σα δρόμια επέθαναν και οι άλλ' όλ' εκρεμάγαν

Εσέγκαν ατ'ς σα φυλακάς βαθέα στην σκοτίαν, δίχως να ελέπ' νε σιενούς, δίχως παρηγορίαν.

Οι Τούρκ' έρπαζαν τα μωρά ας ση μάνας την εγκάλιαν, εβγάλνανε τα ψήα τουν' απέσ' σ' άγρια τ' ορμάνια

Κ' επεκέι όλτο' εδίκασαν κανεί'ς κ' εδικαιώθεν και απ' άκρας όλτε εκρέμασαν ο Πόντον ευκαιρώθεν.

Γυναίκ'ς κορίτσια εμάζευναν εποίνανε ντ' εθέλναν, κ' επεκέι τα κιφάλια τουν' με το μαχαίρ' επαίρναν.

Πώς ν' ανασπάλωμε εμείς Πώς να μη εδυμούμε; Πόσον θα ευτάμε υπομονην Πότε θα δικαιούμε;

Γιάττης Μιχαηλίδης
Βεροίη, 23-5-2004.

ΑΛΛΟ ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΝΤΟ ΜΑΣ!

... "Η Ρωμανία κι' αν πέρασεν ανθεί και φέρει κι' άλλο..."

Γράφει ο
Ανδρέας Ελ. Ταταρίδης

Όλοι, όσοι έχουμε γεννηθεί και μεγαλώσει σ' αυτήν την ευλογημένη χώρα, που καλείται Ελλάδα, νιώθουμε υπερήφανοι γι' αυτήν! Όμως, οι ίδιοι αυτοί Έλληνες, νιώθουν διπλά υπερήφανοι για την ιδιαίτερη Πατρίδα γέννησής των!

Δηλαδή, ο κρητικός για την Κρήτη "του", ο Ρουμελιώτης για τη Λαμία "του" κλπ, ο Θρακιώτης για την Θράκη "του", κ.ο.κ. Κι' όχι μόνο αυτό, αλλά θα αγαπά με πάθος το χωριό "του" (όσο μικρό κι' αν είναι!) και θα το επαινεί ως το ωραιότερο και το μοναδικότερο μέρος της Υφής!

Κάτι παρόμοιο, πιστεύω, συμβαίνει και με μας τους Ποντίους! Αγαπάμε με τον Πόντο, ως συνολικότερη γεωγραφική περιοχή, αλλά αγαπάμε πολύ περισσότερο την Σάντα "μας", την Κρώμνη "μας", την Ματσούκα "μας" κ.ο.κ. Τοπικισμός, ίσως! Πάντως αυτή είναι η αλήθεια: καθένας αγαπά κι' επαινεί την ιδιαίτερη πατρίδα του, όσο μικρή κι' ασήμαντη κι' αν είναι!

Και το ωραίο είναι ότι, αυτήν την αγάπη κι' αυτά τα αισθήματα μοναδικότητας, τα μεταδίδουμε από γενιά σε γενιά, κι' αυτό το "μπόλιασμα" θα συνεχίζεται έτσι στο διηνεκές.

Να εγώ, επί παραδείγματι, γεννήθηκα και μεγάλωσα στην Αθήνα αλλά αγαπώ και "πονώ" το χωριό των αξιμνηστων γονέων μου, που ήταν η Οινόη του Πόντου! Βέβαια αγαπώ ΟΛΟΝ τον Πόντον, αλλά πιο πολύ αγαπώ την Οινόη του Πόντου!

Αυτά μου τα αισθήματα τα ήξερε κάποιος συμπατριώτης από την Καβάλα και μούγραψε μια επιστολή, στην οποία, μεταξύ άλλων, περιχαρής μου αναγγέλλει: "Κάνε ό,τι μπορείς και απόκτησε το βιβλίο "ΤΟ ΑΜΠΕΛΙ ΜΑΣ ΣΤΟΝ ΠΟΝΤΟ" του Ο.Μαυρίδη. Θα εκπλαγείς και θα ευχαριστηθείς μαζί! Είναι της "ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ". Το διάβασα απνευστί!..."

Οπότε, πήγα στο εδώ πρακτορείο εφημερίδων, που πωλεί βιβλία, με σκοπό να το παραγγείλω. Αλλά του θαύματος, το βρήκα σ' ένα ράφι του και φυσικά το αγόρασα. Και φυσικά το διάβασα και γω απνευστί! Τόσο με γοήτευσε το ύφος και η πλοκή του έργου του αγνώστου συμπατριώτη κ. Ομηρου

Μαυρίδη, ο οποίος απ' ό,τι είδα στο βιογραφικό του, είναι εκπαιδευτικός και καλός συγγραφέας.

Το μυθιστόρημά του αυτό (έτσι το χαρακτηρίζει ο συγγραφέας του, αλλά μόνο μυθιστόρημα δεν φαίνεται να είναι, γιατί, τα γεγονότα που παραθέτει, έχουν μια αδιαμφισβήτητη αληθοφάνεια!) αναφέρεται στην Οινόη του Πόντου και τις περιπέτειες μιας ποντιακής οικογένειας, της οικογένειας Καπαγιαννίδη, που δοκιμάζεται τόσο στον Πόντο, όσο και στον Καύκασο, όπου κατέφυγε αλλά και τόσο στην Ελλάδα, όπου - τελικώς - καταλήγει. Το δε αμπέλι παίζει κυρίαρχο ρόλο στην όλη πλοκή του βιβλίου.

Επειδή κάτι γνωρίζω από Λογοτεχνία, ανεξαρτήτως του ότι τυγχάνω Νιώτικης καταγωγής, έχω να πω τούτο: Ο κ. Ο. Μαυρίδης έχει Λογοτεχνική φλέβα, επομένως έχει αυτό που λέμε γερή πένα! Γράφει ωραία, ελκυστικά και στρωτά! Οι εικόνες του είναι "ζωντανές", η περιγραφικότητά του πειστική, το ύφος του ανεπιτήδευτο!

Παρ' ό,τι το όνομά του το "συναντώ" για πρώτη φορά, επειδή με έθελεξε η ανάγνωση του εν λόγω βιβλίου του, μπορώ να πω άφοβα ότι είναι φτασμένος Λογοτέχνης! Και φυσικά δεινός υποστηρικτής του τόπου καταγωγής του: της Οινόης του Πόντου!

Αλλωστε κάπου αφήνει να διαφανεί αυτή του η αγάπη, λέει: "... Θέλω να κουβαλάω την πατρίδα μου την Οινόη, ολάκερη μέσα στην μνήμη μου τα συρτάρια, σαν μια φωτογραφία..."

Και για τον Πόντο μας γενικότερα ξεσπά: "... Ο Πόντος θα είναι πάλι Πόντος κι' αν ακόμη 10 φορές το όνομά του αλλάξει. Όλα τα σύμβολα του πολιτισμού μας κι' αν καταστραφούν, οι Ναοί, τα Σχολεία, τα μνημάτα μας, τα Μνημεία, οι ψυχές μας, πάντα εδω θα τριγυρνούν..."

Αυτό είναι το "ΑΜΠΕΛΙ ΜΑΣ ΣΤΟΝ ΠΟΝΤΟ", το μυθιστόρημα του κ. Ο. Μαυρίδη! Ένα βιβλίο τραγικό, ηρωικό, επικό, ένα βιβλίο ύμνος για την Οινόη, παϊάνας για τον Πόντο!

Θέλω να πιστεύω ότι οι Πόντιοι δεν είμαστε μόνο άνθρωποι του κεφίου και της χαράς, αλλά και άνθρωποι στοχαστικοί και ευαίσθητοι! Το πιο πάνω βιβλίο αγγίζει αυτά μας τα αισθήματα! Και τούτο με κάνει να το συστήσω προς ανάγνωση στους συμπατριώτες μας. Είμαι βέβαιος δε ότι, όπως το χάρηκα κι' εγώ, θα το χαρούν κι' αυτοί!...

Πόλεις και χωριά στην Ελλάδα με ποντιακά ονόματα

Αβδηρα Ξάνθης,	Μελάνθιο Κιλκίς,
Αγιος Βησσαρίων	Νεοκαισάρεια Ιωαννίνων,
Τρικάλων,	Νεοκαισάρεια Πιερίας,
Αγιος Νίκων Μεσσηνίας,	Νικόπολη Λαγκαδά,
Ακρίτας Φλώρινας,	Νικόπολη Θεσσαλονίκης,
Ακρίτας Κιλκίς,	Νικόπολη Πρέβεζας,
Ακριτοχώρι Σερρών,	Νικόπολη Νέα Κοζάνης,
Αμάραντα Κιλκίς,	Οινόη Απικής,
Αμάραντα Κομοτηνής,	Οινόη Θηβών,
Αμάραντο Τρικάλων,	Οινόη Ηλείας,
Αμάραντοι Κομοτηνής,	Οινόη Καστοριάς,
Αμάραντος Καρδίτσας,	Οινόη Κοζάνης,
Αμάραντος Ιωαννίνων,	Παλάγια
Αμισιανά Καβάλας,	Αλεξανδρούπολης,
Αμισός Νέα Ξάνθης,	Πάφρα Ιωαννίνων,
Αμισός Νέα Δράμας,	Πάφρα Νέα Σερρών,
Αργυρούπολη Αττικής,	Πιτυούς Χίου,
Αργυρούπολη Δράμας,	Ποντοηράκλεια Κιλκίς,
Αργυρούπολη Κιλκίς,	Ποντοκερασιά Κιλκίς,
Αργυρούπολη Ρεθύμνου,	Ποντοκόμη Πτολεμαΐδας,
Αρδασσα Πτολεμαΐδας,	Ποντολίβαδο Καβάλας,
Αρνισσα Εδεσσας,	Ριζό Εδεσσας,
Αυλήα (Αυγή) Κοζάνης,	Σαμψούντα Νέα Πρέβεζας,
Γαβράς Κιλκίς,	Σάντα Μικρή Βέροιας,
Ευξεινούπολη Μαγνησίας,	Σάντα Μικρή Καστανιάς,
Θέρμη Θεσσαλονίκης,	Σάντα Νέα Κομοτηνής,
Ιμέρα Νέα Κοζάνης,	Σεβάστεια Νέα Δράμας,
Ιμέρα Νέα Κομοτηνής,	Σάντα Νέα Κιλκίς,
Καύκασος Νέος Φλώρινας,	Σεβάστεια Νέα Λαγκαδά,
Κερασούντα	Σεβαστιανό Εδεσσας,
Νέα Πρέβεζας,	Σεβαστιανό Δράμας,
Κιμμέρια Ξάνθης,	Σεβαστή Πιερίας,
Κολχίδα Κιλκίς,	Σεβαστή Κομοτηνής,
Κολχική Φλώρινας,	Σινώπη Νέα Πρέβεζας,
Κολχικό Λαγκαδά,	Σούρμενα Αττικής,
Κομνηνό Αττικής,	Σούρμενα
Κομνηνό Κοζάνης,	Ανω-Κάτω Κιλκίς,
Κομνηνό Ξάνθης,	Τραπεζούντα Νέα Ξάνθης,
Κομνηνάδες Καστοριάς,	Τραπεζούντα Νέα
Κομνήνιο Βέροιας,	Ελευσίνας,
Κρώμνη Γιαννιτών,	Τραπεζούντα Νέα Πιερίας,
Κρώμνη Νέα Δράμας,	Τραπεζούντα
Κρώμνη Νέα Κιλκίς,	Νέα Πρέβεζας,
Κρωμνικό Ξάνθης,	Τραπεζούντα
Λιβερά Κοζάνης,	Παλαιά Πρέβεζας,
Λιβερό Ανω-Κάτω Ξάνθης,	Τραπεζούς Αρκαδίας,
Λιβερό Εβρου,	Τραπεζούς Πτολεμαΐδας,
Ματσουκίωτικα Τρικάλων,	Τραπεζούς Νέα Γρεβενών,
Ματσούκα Αγρινίου,	Υψηλάντης Βοιωτίας,
Μαυροθάλασσα Σερρών,	Χορτοκόπι Καβάλας.
Μελάνθιο Καστοριάς,	

"Ρωμανία" Φύλ. 15, 2000

Η Ρωμανία
κι' αν επέρασε
ανθεί και
φέρει κι' άλλο

"Τη γριάας τα ποράνια"

Κάποτε 'ς σα παλαιά τα χρόνια μακρά, 'ς σ' έναν χωρίον εξήναν ευτυχισμέν' δύο ανθρώπ'. Αντρόγυνον ήταν κ' αγαπάναν πολλά εις τον άλλον. Μοναχόν ηπεθερά κ' έτον ευχαριστεμέντσα ας' ση νύφεν ατ'ς κι ας έτον καλαπίταγος, καλόκαρδος και προκομέντσα η άχαρος. Κάθαν ημέραν ετυριάννιζεν ατεν με το δέταγμαν και τα ταπιέτια τ'ς. Η νύφε νέισσα έτον, ντο να εποίνεν; Εποίνεν υπομονήν κ' ενεμένεν κάποτε να ισάουν τα πράματα.

Το χατήρ'ν ατ'ς κ' εχάλανεν.

Μαρτί καιρόν έναν ημέραν - καλή ώρα αμον τ' οσημερ'νον - η πεθερά έγκεν κ' εθέκεν εμπροστά τ'ς έναν τρανόν σακούλ' γομάτον μαύρα μαλλία προατί, κασιωμένα κι άπλυτα άμον κουρία και είπεν ατεν: "Κορίτσ' έπαρ σου τα μαλλία και δέβα πλύσον ατα. Θέλω να ίνταν άσπρα χιόνια...".

Η νύφε στενοχωρεμέντσα επαίρην το σακούλ' κ' εχπάστεν για το ποτάμ'. Επορπάτεσεν, επορπάτεσεν επει, κάποτε εξέβεν 'ς ση ποταμί τον όχτον. Εκχύνεν ατα κα' κ' εσυνεσέβεν ατα. Επλυσεν, έπλυσεν, εδέβασεν τα πολλά νερά αμά είδεν πως η χρα τουν ξαν μαύρον έτον. Ενεγκάστεν. Απελίπτεν. Επλώσεν ατα ολόδρα απανκέσ'ς σα τρανά τα λαλάτσια και στενοχωρεμέντσα ετέρηνεν ατα και ενούνιζεν ξαν ντο εχ' να ακούει ας' σην πεθεράν ατ'ς'.

Απάν 'ς' σο μεσημέρ' τυχαία εκείν' την ώραν εδεβαίνεν επεκέσ' είναις καλόφανος άνθρωπος άμον το Χριστόν. Είδεν ατέν πως πολεμά και τυρανιέται κ' εστάθεν κ' ερώτεσεν ατεν: "Κορ' τόσπον ντ' ευτάς αδακά ασίικον ώραν; Ντο τερεις;" Να α είπεν: έντον πέντε ώρας πολεμώ ν' ασπρίν' ατα και κ' επορώ".

"Να ίνταν άσπρα χιόνια" έπεν κοφτά ο Χριστόν κ' εχάθεν απ' εμπροστά τ'ς. Αμάν ατότε από μαύρα ένταν τα μαλλία άσπρα κάτασπρα, χιόνια.

Χαρεμέντσα η νύφε επαίρην ατα κ' εκλώσεν αγληγορτά 'ς' σο χωρίον. Σίτα έρχουσον είδεν για πρώτη φοράν τσιτσακωμένα αφκαέσ' σα καφούλια και 'ς' σ' αχάντια μανοξυσάκια, κρινόπα, ζουμπουλόπα και άλλα τ' άνοιξης τσιτσακόπα. Εκλίστεν, έκοψεν έναν δύο εκάφρωσεν ατα 'ς' σα μακρέα τα μαλλία τ'ς άμον στεφανόπον, ίσα η άνοιξη, κ' έρθεν 'ς' σ' οσιπ'.

Οντες είδεν ατεν αέτς έμορφον με τα τσι-

τσακόπα η πεθερά τ'ς εχάρεν!

Εθάρρεσεν έφυνεν ο χειμουγκόν. Ετρεξεν κ' εκούίξεν το γιόν ατ'ς... "πουλόπο μ' έλα αγλήγορα ας εβγάλομε τα πρόατα 'ς ση βοσκήν, 'ς σον παρχάρ'.

Και 'κείνος ας' σον τόπον ατ' κ' ελαταρτσέν "Μάνα, ακόμαν ενωρίς εν', κ' εξέβεν ο Μαρτς. Ευτάει πολλά κρύον! Θα παγώνε τα πρόατα, θα χάνουμ' ατα είπεν"

-Και ποίος λογαριάζ' τον παλαλόν τον Μάρτ'. Θέλ' κι θέλ' εγώ τα πρόατα μ' θα εβγάλ' ατα.

-Μάνα, εγώ κ' επορώ οσημερον. Είμαι άρρωστος ξαν είπεν ο γιουσι ατ'ς.

Η γριά εφούμ'σεν. Ανούνιγε, φοάσαι τον Μάρτ'! Ατώρα θα ελεπ'ς.. επέντεσεν.

Κ' εσκώθεν εφόρεσεν μακρέα ορτάρια, λάστικα, εννέα παλτά, κ' εκουκουλώθεν ους απάν με το σάλ' και με το στουράκ'ς σο χέρ' εξέγκεν όλια τα πρόατα τ'ς ση βοσκήν.

Ο Μάρτ'ς εκ'σεν εκείνον τον άσκεμον το λόγον τη γριάς κ' εχολιάστεν. "Εγώ εσέν θα κανονίζω σε", είπεν από π'ες ατ'ς. Κ' εψαλάφασεν ας' σον Κούντουρον δύο - τρία ημέρας. Ο Κούντουρον εδώκεν ατον τρία ημέρας.

Αναμεσοντά η γριά με τα προατόπα τ'ς επιδέβεν το ρακάν.

Όσον ντο έβγαίνεν υψηλά, έσκωνεν κ' εσύρηνεν απ' έναν παλτόν και έλεεν: "κι φοούμαι σε παλαλέ Μαρτ. Σ' σα τελευταία έσκωσεν κ' έσυρεν από παν' ατ'ς και το υστερνόν το παλτόν ατ'ς. Αμά απάν σ' σην ώραν έρθεν κι ο Μάρτς φουρτουλιασμένος. Επάτεσεν κα' τα βρεχία και τα χιόνια ους το γόνατον, κρύος ψόφος, κ' έκλωσεν οξωπίσ' το χειμουγκόν.

Κι η γριά άλλο τιδέν κ' επόρεσεν να ευτάει, κ' επρόφτασεν.

Ερθεν, κ' επάγωσεν κ' επέμ'νεν άμον ξύλον κι ατέ πα και τα προατόπα τ'ς πα.

Έναν παροιμίαν λεεί: "Ο σκύλον εξέβεν 'ς σην άνοιξη, αμά ντο έσυρεν εκείνος εξέρ'...".

Ελένη Πιπερίδου - Λαφαζάνη
Εκπαιδευτικός

Σημ. "Αργοναύτης": Η αφήγηση έχει ομορφιά και γλαφυρή διατύπωση. Η πένα της καλής μας συνεργάτιδας τιμά την ποντιακή διάλεκτο. Θερμά τη συγχαίρουμε την αγαπητή συμπατριώτισσά μας κ. Ελένη Πιπερίδου - Λαφαζάνη.

Εθιμοτυπική επίσκεψη στο νέο Στρατηγό Δ/τη ΣΔΑΕΕ (Β' Σ.Σ.)

Η Διοίκηση της Ευξείνου Λέσχης πιστεύει ακράδαντα ότι η διατήρηση της Εθνικής και πολιτιστικής μας ταυτότητας μόνο με την συντονισμένη συνεργασία όλων των υγιών δυνάμεων του έθνους μπορεί να επιτευχθεί. Γι' αυτό κρατάμε ψηλά τη σημαία των δημοσίων σχέσεων προς κάθε κατεύθυνση.

Πρόσφατα επισκεφθήκαμε τον νέο στρατηγό Δ/τή του ΣΔΑΕΕ (Β' Σ.Σ.) κύριο Τουρναβίτη Ιωάννη και διαπιστώσαμε ότι οι απόψεις μας συμπίπτουν.

Η Βέροια από πλευράς στρατιωτικής ηγεσίας είναι πολύ τυχερή. Θα ήταν άδικο η συνάντησή μας αυτή να χαρακτηριστεί απλώς εθιμοτυπική. Το ζωηρό ενδιαφέρον του στρατηγού γύρω από τα πολιτιστικά δρώμενα έδωσε το έναυσμα να ξεδιπλώσουμε τις φιλοδοξίες μας και να γίνει μια γόνιμη συζήτηση. Ευχόμαστε τα όνειρα του στρατηγού μας και στο χώρο του πολιτισμού, με τη συνεργασία όλων των τοπικών φορέων, να υλοποιηθούν.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Ο "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ" με χαρά θα φιλοξενεί την παρουσίαση βιβλίων και περιοδικών που αφορούν τον Πόντο.

Οι ενδιαφερόμενοι παρακαλούνται να στέλνουν ένα αντίτυπο του βιβλίου ή του περιοδικού τους για τον παραπάνω σκοπό.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΝ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

• Οι στήλες του "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

είναι στη διάθεση όλων των αναγνωστών του.

• Οι εργασίες πρέπει να στέλνονται αν είναι δυνατόν δακτυλογραφημένες.

Χειρόγραφα

δημοσιευμένα ή όχι δεν επιστρέφονται.

Η Οδύσσεια και η αναγέννηση των Ελλήνων του Πόντου

Του Γεωργίου Τσαλουχίδη
Προέδρου Π.Ε.Π.Α.

Όταν τον 9ο αιώνα π.Χ. κάποιοι ανήσυχτοι Ιώνες από τη Μίλητο άραζαν τα ξύλινα πλοία τους στη βόρεια ακτή του Εύξεινου Πόντου και ίδρυσαν δύο πόλεις - αποικίες, την Τίρα και την Ολίβια, δε φαντάζονταν τι σπόρο ελληνικό έρχιχαν στις εκβολές του ποταμού Βορυσθένη, του σημερινού Δνείπερου. Μπορεί οι αυτόχθονες κάτοικοι της περιοχής να ήταν "βάρβαροι", Σκύθες, Κόχλοι και αργότερα Τάταροι, αλλά η κλειστή θάλασσα που τη λέμε και Μαύρη ήταν επί αιώνες κάτω από τον έλεγχο των Ελλήνων, με πόλεις - αποικίες που έφεραν τα ονόματα Θεοδοσία, Πανηκάπαιον, Χερσόνησος (η σημερινή Σεβαστούπολη), Ευπατορία, Ηράκλεια και πολλές άλλες. Βάλτε κοντά σ' αυτές, ή μάλλον απέναντι από αυτές, στη νότια ακτή του Εύξεινου τις πανάρχαιες ελληνικές πόλεις του Πόντου, Τραπεζούντα, Σαμψούντα, Αμισό, Σινώπη, Κερασούντα, δείτε στο χάρτη και το Βυζάντιο, την πόλη που ίδρυσαν οι Μεγαρείς, τον 7ο αιώνα π.Χ., στο Βόσπορο, τη μετέπειτα Κωνσταντινούπολη, και θα δείτε τι υπήρξε για τον Ελληνισμό αυτή η θάλασσα.

Ίσως όμως η λέξη "Μαύρη" να μην μπήκε τυχαία δίπλα στη λέξη "Θάλασσα". Γιατί, μαύρη και άραχνη ήταν από ένα σημείο και πέρα η ζωή των Ελλήνων που κατοίκησαν τις ακτές της. Γνωστή η τραγική μοίρα των Ελλήνων του Πόντου, που σφάχτηκαν και ξεριζώθηκαν μετά την καταστροφή του '22. Αλλά και πριν από αυτό το εφιαλτικό ορόσημο, αμέτρητες ήταν οι συμφορές των Ελλήνων στα χρόνια της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Για ν' αποφύγουν τις διώξεις των Τούρκων χιλιάδες Πόντιοι άφησαν τις πατρογονικές τους εστίες και ζητούσαν καταφύγιο και προστασία στη χριστιανική Ρωσία. Ετσι ιδρύθηκαν πολλές κοινότητες στον Κaucάσο, την Υπερκαυκασία, την ίδια τη Ρωσία, την Ουκρανία.

Την Άνοιξη του 1780 ένα караβάνι από 200 οικογένειες έφτανε με τα υπάρχοντά τους φορτωμένα σε κάρα, άλογα και γαϊδουράκια, σε μια ερημική ακτή της Αζοφικής Θάλασσας, ενός κλειστού κόλπου στο Β.Α. του Εύξεινου Πόντου.

Επικεφαλής είχαν έναν αποφασιστικό δεσπότη, τον Ιγνάτιο, που τους πήρε από την Κριμαία και τους φύτεψε εκεί που σήμερα υπάρχει η Μαριούπολη. Την Κριμαία την είχαν καταλάβει τότε οι μουσουλμάνοι Τατάροι και η τύχη των Ελλήνων χριστιανών ήταν κάτι παραπάνω από βέβαιη σφαγή, εξανδραποδισμός, εξαφάνιση κ.λπ.

Εσπευσε τότε ο Ιγνάτιος στη Μεγάλη Αικατερίνη, αυτοκράτειρα Πασών των Ρώσων, και της ζήτησε την άδεια να δοθεί ένα κομμάτι γης στο ποιμνίο του, για να κτίσουν τη δική τους πόλη. Δεν είχε κανένα λόγο να αρνηθεί η παμπόνηρη και φιλόδοξη αυτοκράτειρα. Μ' ένα διάταγμα που υπέγραψε πανηγυρικά "Θεού συνεργούτος ελέω" έδωσε την άδεια για την εγκατάσταση των Ελλήνων της Κριμαίας σε μια ερημική ακτή της Αζοφικής, που συνέχειά της ήταν η ατέλειωτη στέππα. Ετσι, αξιοποιούσε μια νεκρή περιοχή και ταυτόχρονα δημιούργησε ένα προχωρημένο φυλάκιο της αυτοκρατορίας της απέναντι στους οθωμανούς. Παρά τις φοβερές δυσκολίες που γνώρισαν οι έποικοι, κυρίως από τον άγριο χειμώνα, η πόλη της Μαρίας της Παρθένου πρόκοψε, μεγάλωσε κι έγινε ένα συμπαγές κομμάτι του Ελληνισμού της Ρωσίας. Δεκαπέντε χιλιάδες Έλληνες ζούσαν στη Μαριούπολη και σε 20 γειτονικά χωριά στις αρχές του 19ου αιώνα. Είχαν τη δική τους διοίκηση, το δικό τους δικαστήριο, τα δικά τους σχολεία, σε τέτοιο βαθμό που, στα μέσα του ίδιου αιώνα, η Μαριούπολη να θεωρείται μια κλειστή ελληνική κοινωνία.

Η επανάσταση του 1917 δεν έφερε την άνοιξη στη Μαριούπολη όπως και σε όλο τον ελληνισμό του ρωσικού Πόντου. Συνθιμισμένοι στο δικό τους τρόπο ζωής και στενά δεμένοι με την ιδέα της ατομικής ιδιοκτησίας, δεν είδαν με καλό μάτι τη νέα οικονομική πολιτική του Λένιν και ακόμη περισσότερο τη βίαιη κολεκτιβοποίηση της γης από τον Στάλιν. Στα χρόνια, ιδίως, του "κόκκινου τσάρου" τα πράγματα χειροτέρευαν για ένα ακόμη λόγο. Οι εθνότητες που κατοικούσαν τη Σοβιετική Ένωση απαγορεύτηκε να αναφέρονται σ' αυτές, ακόμη και να μιλούν τη γλώσσα τους.

Ετσι άρχισαν οι φοβεροί διωγμοί της δεκαετίας του '30, με αποκορύφωμα το 1937. Χιλιάδες Έλληνες εκτοπίστηκαν βίαια στις ανατολικές σοβιετικές δημοκρατίες στο Ουζμπεκιστάν, στην Κιργισία, το Καζακστάν και ακόμη πιο μακριά.

Αλλά οι διωγμοί δεν σταμάτησαν εκεί. Λίγο πριν από τη λήξη του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, την άνοιξη του 1944, ο διαβόητος υπουργός ασφαλείας του Στάλιν, Λαυρέντι Μπέρια, ανέλαβε μια νέα επιχείρηση κατά των εθνοτήτων: Ελλήνων, Αρμενίων, Βουλγάρων, Τατάρων. Αυτή τη φορά η κατηγορία ήταν συνεργασία με τους ναζί.

Ενας φλογερός Πόντιος, απόστρατος της ελληνικής πολεμικής αεροπορίας και πρόεδρος τώρα της Πανελληνίας Ένωσης Ποντίων Αξιωματικών "Αλέξανδρος Υψηλάντης" Γιώργος Τσαλουχίδης, βγάζει από την τσάντα του ένα μάτσο χαρτιά και μου τα προσφέρει: - Διαβάστε εδώ κ. Σαμαράκη. Είναι επίσημη μετάφραση της αλληλογραφίας του Μπέρια με τον Στάλιν. Τον Ιούλιο του 1944, ο Μπέρια αναφέρει επιλέξει στον αρχηγό του:

"Την 4η Ιουλίου 1944 η ΝΙ-ΚΑ-ΒΕ-ΝΤΕ της ΕΣΣΔ ανέφερε ότι ο εκτοπισμός από την Κριμαία των Τατάρων, Βουλγάρων, Ελλήνων και Αρμενίων τελείωσε.

Συνολικά εκτοπίστηκαν 225.000 άτομα μεταξύ των οποίων 183.155 Τάταροι, 12.422 Βούλγαροι, 15.040 Έλληνες, 9.621 Αρμένιοι, 1.119 Γερμανοί και 1.652 ξένοι υπήκοοι". Τόπος εκτοπισμού, η Μπασκίρια, το Καζακστάν, το Ουζμπεκιστάν. Και δεν ήταν μόνο Έλληνες της Κριμαίας που γνώρισαν ένα νέο ξεριζωμό. Την ίδια τύχη είχαν και άλλοι, από άλλες περιοχές γύρω από τη Μαύρη Θάλασσα.

Το 1937 δολοφονήθηκαν από το άθεο καθεστώς του Στάλιν 136 Έλληνες στο Μπαυγιάς της Αζοφικής, όπου ο Πρόεδρος της Πανελληνίας Ένωσης Ποντίων Αξιωματικών "Αλέξανδρος Υψηλάντης" προέβη με δαπάνη του στην κατασκευή μνημείου υπέρ αναπαύσεως των ψυχών αυτών, στη βάση του οποίου γράφει:

"ΤΗΝΔΕ ΤΗΝ ΣΤΗΛΗΝ ΕΣΤΗΣΕ
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΙΣ ΕΠΙΓΙΓΝΟΜΕΝΟΙΣ"
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΑΛΟΥΧΙΔΗΣ
ΕΝ ΕΤΟΙ 2003

Την ημέρα αυτή των αποκαλυπτηρίων του μνημείου στη Μαριούπολη Ουκρανίας παβερβρίσκοντο ως επισκέπτες ο Πρόεδρος της Ν.Δ. Κωνσταντίνος Καραμανλής μετά της συζύγου του, ο αειθαλής Πόντιος Ψωμιάδης Παναγιώτης και οι Ρουσσόπουλος Θεόδωρος, Σκανδαλάκης Παναγιώτης, Ευάγγελος Μειμαράκης και Φώλιας Χρίστος.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΧΟΡΟΥ 29 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2004

ΑΠΟ ΤΟ ΧΟΡΕΥΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

Σε λαούς που ανέπτυξαν πολιτισμό, ο χορός αποτέλεσε κυρίαρχο στοιχείο της κοινωνικής και λατρευτικής ζωής των ανθρώπων. Ο χορός συχνά ήταν συυφασμένος με στιγμές της ζωής αλλά και με τον ίδιο τον θάνατο, με τον πόλεμο αλλά και, με τα ιδανικά της ειρήνης.

Ο παραδοσιακός χορός διαπραγματεύεται συμβολισμούς και δοξασίες των εκάστοτε ανθρώπων και εποχών σε κάθε μήκος και πλάτος της γης. Μέσα από τις διαδικασίες του χορού αναδεικνύεται ο ψυχισμός των μελών μιας κοινότητας παίρνοντας μορφή από τις κινήσεις των σωμάτων, τους ήχους των οργάνων, τις φωνές των τραγουδιστών και από τις ιδιαίτερες ενδυμασίες - αμφιέσεις των χορευτών, όλα εμπνευσμένα από τις συνθήκες ζωής της ομάδας.

Αυτό το σύνολο των ρυθμικών κινήσεων ολόκληρου του σώματος που εκτελείται από κάθε χορευτή με πάθος και ένταση αντικατοπτρίζει τις λαϊκές συνήθειες, τα ήθη, τα έθιμα, τις δεξιότητες και τις προκαταλήψεις των ανθρώπων κάθε κοινωνικής ομάδας αποτελώντας στοιχείο που ενώνει τα μέλη της. Επιπλέον, η πολιτισμική αυτογνωσία βοηθά τον άνθρωπο να κατανοήσει την πορεία που διανύει στο χρόνο ως μονάδα και ως μέρος του συνόλου και να αξιολογήσει τις προσπάθειες που καταβάλει για να βελτιώσει τη ζωή του και να διαμορφώσει το μέλλον του - εξάλλου εάν δε γνωρίζουμε το παρελθόν, δε μπορούμε να "χτίσουμε" το μέλλον.

Δυστυχώς στους σύγχρονους πολιτισμούς ο τρόπος ζωής των ανθρώπων έχει εξοστρακίσει σε μεγάλο βαθμό τον ενωτικό χαρακτήρα του χορού με αποτέλεσμα ο "λαϊκός" χορός να αλλάζει σιγά-σιγά μορφή. Δεν παράγεται πλέον όπως παλιά. Δε βλέπουμε να δημιουργούνται νέοι χοροί ως αποτέλεσμα της δράσης της κοινωνίας όπως επίσης, οι χοροί που έχουμε κληρονομήσει διδάσκονται πλέον στους πολιτιστικούς συλλόγους από χοροδιδασκάλους και δε μαθαίνονται όπως παλιά μέσα από την αυθόρμητη συμμετοχή του ανθρώπου σε διάφορου είδους κοινωνικές εκδηλώσεις.

Η απομάκρυνση μας από τον αυθόρμητο τρόπο έκφρασης του εαυτού μας, μας απομονώνει από τον χορό και το τραγούδι, μας απομονώνει από τις ρίζες και την ιστορία μας.

Καβαλιδου Παρασκευή
Μέλος της χορευτικής ομάδας της Ε.Λ.Β.

Μέλη του χορευτικού συγκροτήματος της Ε.Λ.Β. σε αναμνηστική φωτογραφία

Η ζωή και το έργο του Χρύσανθου, Μητροπολίτη Τραπεζούντος

**Γράφει ο
Παπαδόπουλος
Ι. Παναγιώτης,
φιλόλογος -
καθηγητής**

**Δεν είναι απλό, ούτε εύκολο
να αποδώσει κανείς με λόγια**

το θρησκευτικό έργο και την εθνική δράση του μακαριστού Ιεράρχη, Χρύσανθου, Μητροπολίτη Τραπεζούντος και Αρχιεπισκόπου Αθηνών.

Στα δύσκολα χρόνια που περνάμε με τα εθνικά και άλλα θέματα, πολλά μπορούν να μας διδάξουν το ήθος και η οξεία αντίληψη του προκαθημένου της Εκκλησίας της Ελλάδας, Χρύσανθου Φιλιππίδη.

Ο Χρύσανθος (κατά κόσμον Χαρίλαος) γεννήθηκε στην Κομοτηνή της Θράκης, το 1881. Ήταν ένα από τα 7 παιδιά πολύτεκνης οικογένειας. Μετά τις εγκύκλιες και γυμνασιακές του σπουδές στην Κομοτηνή και την Ξάνθη η φιλομάθεια του ευγενούς νέου οδήγησαν τα βήματά του στην ιστορική πόλη του Ελληνισμού, την Κωνσταντινούπολη, στην αναζήτηση ανωτέρων πνευματικών ιδρυμάτων. Ήθελε να ικανοποιήσει τα μεγάλα όνειρα και τις ευγενικές φιλοδοξίες του. Στην Πόλη με τη βοήθεια και τη συμπαράσταση του υπογραμματέως της Ι. Συνόδου εισήχθη στη Θεολογική Σχολή της Χάλκης (1897). Στο διάστημα των σπουδών του μέχρι το 1903, είχε την ευτυχή συγκυρία να γνωρίσει διακεκριμένους δασκάλους με μεγάλη πνευματική διδασκαλία και τα δόγματα της ορθοδόξου πίστεως.

Εύρισκε το χρόνο, το ίδιο διάστημα, να ασχολείται και με την εκμάθηση ξένων γλωσσών, όπως Γαλλικά, Γερμανικά και Τούρκικα.

Φαίνεται πως το εθνικό του αισθητήριο λειτουργήσε στην προετοιμασία του για τους δύσκολους αγώνες που επρόκειτο να αντιμετωπίσει κόντρα στα μεγάλα συμφέροντα των ισχυρών της γης.

Ο Χρύσανθος αργότερα θα εμπλουτίσει τις γνώσεις του στα Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια, 1907-11. Στην Λειψία της Γερμανίας, παρακολούθησε για τέσσερα χρόνια μαθήματα κοινωνικού και ρωμαϊκού δικαίου. Συνέχισε τις σπουδές του στη Λωζάνη της Ελβετίας. Εκεί γράφτηκε στον κλάδο της Φιλολογίας και παρακολούθησε μαθήματα θεολογικά, νομικά και κοινωνιολογικά. Εκεί του δόθηκε η ευκαιρία να γνωρίσει εξέχουσες προσωπικότητες από το χώρο των Γραμμάτων και της πολιτικής, οι οποίες αργότερα θα του φανούν πολύ χρήσιμες.

Όλες οι σπουδές που έκανε τον βοήθησαν να εξελιχθεί πολύ γρήγορα σε μια συγκροτημένη προσωπικότητα με ευρεία αντίληψη στα προβλήματα της ζωής.

Η σταδιοδρομία του στον κλήρο άρχισε το 15 Αύγουστο του 1908. Μόλις είχε πάρει και το πτυχίο του δασκάλου της ορθοδόξου εκκλησίας. Χειροτονήθηκε διάκονος από το Μητροπολίτη Σταυρουπόλεως. Τότε επέμενε και ο Διευθυντής του να αλλάξει το όνομά του "δια να έρχονται άπαξ του έτους όλοι οι χριστιανοί και να λαμβάνουν την ευλογία του Μητροπολίτη των επί τη εορτή του". Έτσι αποφάσισε να ονομαστεί Χρύσανθος από συμπάθεια προς την αδερφή του Χρυσάνθη. Μετά τη χειροτονία του διορίζεται στη Μητρόπολη Τραπεζούντος, αρχιδιάκονος, ιεροκήρυκας και καθηγητής των θρησκευτικών μαθημάτων στο φημισμένο φροντιστήριο της Τραπεζούντας. Σε ηλικία μόλις 23 ετών διορίζεται από τον Μητροπολίτη, Γενικός αρχιερατικός επίτροπος. Άρχισε αμέσως να ξεδιπλώνει τις αρετές και τις ικανότητές του στην άσκηση σοβαρότερων καθηκόντων.

Με εξουσιοδότηση του Μητροπολίτη Τραπεζούντος και της Δημοκρατίας της Πόλεως στάλθηκε ως έξαρχος να επιλύσει διαφορές ως προς την εξάρτηση της Σταυροπηγική Μονή Παναγίας Σουμελά. Αφού άλλαξε το σύστημα διαβίωσης σε κοινοβιακό από ιδιόρρυθμο, διόρισε νέο η-

γούμενο και επέστρεψε στην Τραπεζούντα.

Τα προσόντα που είχε και η εξαιρετική επίδοση που παρουσίαζε στις σπουδές του στο εξωτερικό έγιναν γνωστά στον Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Ιωακείμ. Τον κάλεσε μετά τις σπουδές του να αναλάβει τη θέση του Αρχιεπιφύλακα του Πατριαρχείου και τη θέση του Διευθυντή και αρχισυντάκτη της "Εκκλησιαστικής Αλήθειας".

Το ίδιο έτος, 1911, χειροτονείται πρεσβύτερος και του απονέμεται και το τιμητικό αξίωμα του Αρχιμανδρίτη. Όλα έδειχναν ότι το μέλλον του διαγράφεται αισιόδοξο και καρποφόρο.

Ύστερα από δυο χρόνια, στις 18 Μαΐου 1913, σε ηλικία μόλις 32 ετών εξελέγη Μητροπολίτης Τραπεζούντος.

Μετά την χειροτονία του, ο Χρύσανθος παρέμεινε για αρκετό χρονικό διάστημα στην Κωνσταντινούπολη. Θεώρησε απαραίτητο, πριν μεταβεί στην επαρχία για την οποία εκλέχτηκε Μητροπολίτης, να επισκεφθεί την Ελλάδα να συναντήσει όλες εκείνες τις προσωπικότητες που επηρέαζαν τις πολιτικές αποφάσεις για να βοηθήσει στην προώθηση της αυτονομίας της Θράκης. Ήθελε να απαλλάξει από τα δεινά τους Έλληνες, που ζούσαν κάτω από την κατοχή των Βουλγάρων.

Όταν επέστρεψε στην Τραπεζούντα και ανέλαβε τα καθήκοντά του φρόντισε να καλλιεργήσει την πίστη προς τον Θεό στους χριστιανούς του ποιμνίου του και να τους εμπνεύσει με υπομονή για τα δεινά που θα επακολουθούσαν. Ίδρυσε το περιοδικό "Οι Κομνηνοί" στο οποίο δημοσίευε πολλά από τα κηρύγματα και τα άρθρα που έγραφε. Πολλές ήταν οι φροντίδες του για την αναβάθμιση του φροντιστηρίου της Τραπεζούντας για να σπουδάζουν τα Ελληνόπουλα του Πόντου. Ίδρυσε ακόμη και σχολή θηλέων για να βοηθήσει τις νέες της εποχής του στην εκμάθηση της υφαντικής τέχνης, αλλά περισσότερο να βοηθήσει στην διαμορφώσει της ηθικής τους προσωπικότητας.

Στα δύσκολα χρόνια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου φρόντισε για την προστασία όχι μόνο των χριστιανών αλλά και των μουσουλμάνων της περιοχής της Τραπεζούντας.

Έπαιξε πρωταγωνιστικό ρόλο στις προσπάθειες των Ποντίων να επιτύχουν την δημιουργία της ανεξαρτησίας του Πόντου. Μετά την μικρασιατική καταστροφή ακολούθησε την τύχη του ποιμνίου του.

Ήρθε ως πρόσφυγας στην Ελλάδα και εγκαταστάθηκε στην Αθήνα. Από το 1926 διορίστηκε από το Πατριαρχείο ως έξαρχος για να συνεχίσει νέες προσπάθειες στην επίλυση των διαφορών εκκλησιαστικών ζητημάτων μεταξύ των ορθόδοξων εκκλησιών.

Μετά το θάνατο του Αρχιεπισκόπου Αθηνών Χρυσόστομου Παπαδόπουλου, τα βλέμματα στράφηκαν στο Χρύσανθο. Η εκλογή του ως Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος ήταν εγγύηση για τους Έλληνες στα δύσκολα χρόνια που θα ακολουθούσαν με την απειλή του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, το 1938.

Τον Απρίλιο του 1941, όταν τα γερμανικά στρατεύματα

κατέλαβαν την Ελλάδα, ύψωσε ως ένας γνήσιος Ρωμιός το ηθικό του ανάστημα. Αρνήθηκε να ορκίσει την διορισμένη από τα στρατεύματα κατοχής κυβέρνηση του στρατηγού Γ. Τσολάκογλου. Στον Γερμανό στρατηγό που τον επισκέφθηκε για να διαμαρτυρηθεί που έστειλε τον Ιερέα του Αγίου Γεωργίου Καρύτσης, απάντησε σε άπταιστα

γερμανικά με θάρρος και τόλμη. "Μη προκαλείτε στρατηγέ" του είπε ο Χρύσανθος "την υπερηφάνεια του γενναίου Ελληνικού λαού". Αμήχανος ο Γερμανός στρατηγός άκουγε της προτροπές ενός Έλληνα Ιεράρχη, στη γλώσσα του, που γινόταν και ο πρώτος αντιστασιακός στη γερμανική κατοχή.

Βέβαια σε λίγες μέρες πλήρωσε το θάρρος του με την απομάκρυνσή του από τον αρχιεπισκοπικό θρόνο. Αυτό, όμως, λίγη σημασία είχε για τον σεμνό Ιεράρχη. Αρκεί που έκανε το καθήκον του στις πιο δύσκολες για το Έθνος του στιγμές.

Ύστερα από λίγα χρόνια τον κάλεσε ο δημιουργός κοντά του. Στις 28 Σεπτεμβρίου 1949 παρέδωσε το πνεύμα του. Ο λαός της Αθήνας, τον κήδευσε με τιμές πρωθυπουργού, όπως του άρμοζε.

Όταν το 1930 το-

ποθετούσε τα κειμήλια της Παναγίας Σουμελά μαζί και την εικόνα της Παναγίας, που την προσεκόμισε από τον Πόντο ο τολμηρός καλόγηρος Αμβρόσιος στο μουσείο Μπενάκη, έκανε μια ευχή. Αν κάποτε οι Πόντιοι θα ανοικοδομούσαν τη νέα στέγη της Παναγίας, κάπου εκεί κοντά θα μπορούσε να έχει το δικό του χώρο ανάπαυσης.

Τα χρόνια πέρασαν. Οι Πόντιοι με την βοήθεια και την συμπαράσταση όλων των Ελλήνων έστησαν το νέο θρόνο της Παντάνασσας Σουμελιώτισσας, στα υψώματα του Βερμίου.

Στις 29 Σεπτεμβρίου 1989 είχαν συμπληρωθεί 40 χρόνια από την εκδημία του Ιεράρχη Χρυσάνθου, το Διοικητικό Συμβούλιο του Ι. Ιδρύματος Παναγίας Σουμελάς υπέβαλε αίτηση στην Ι. Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος περί μετακομιδής των Ιερών του λειψάνων.

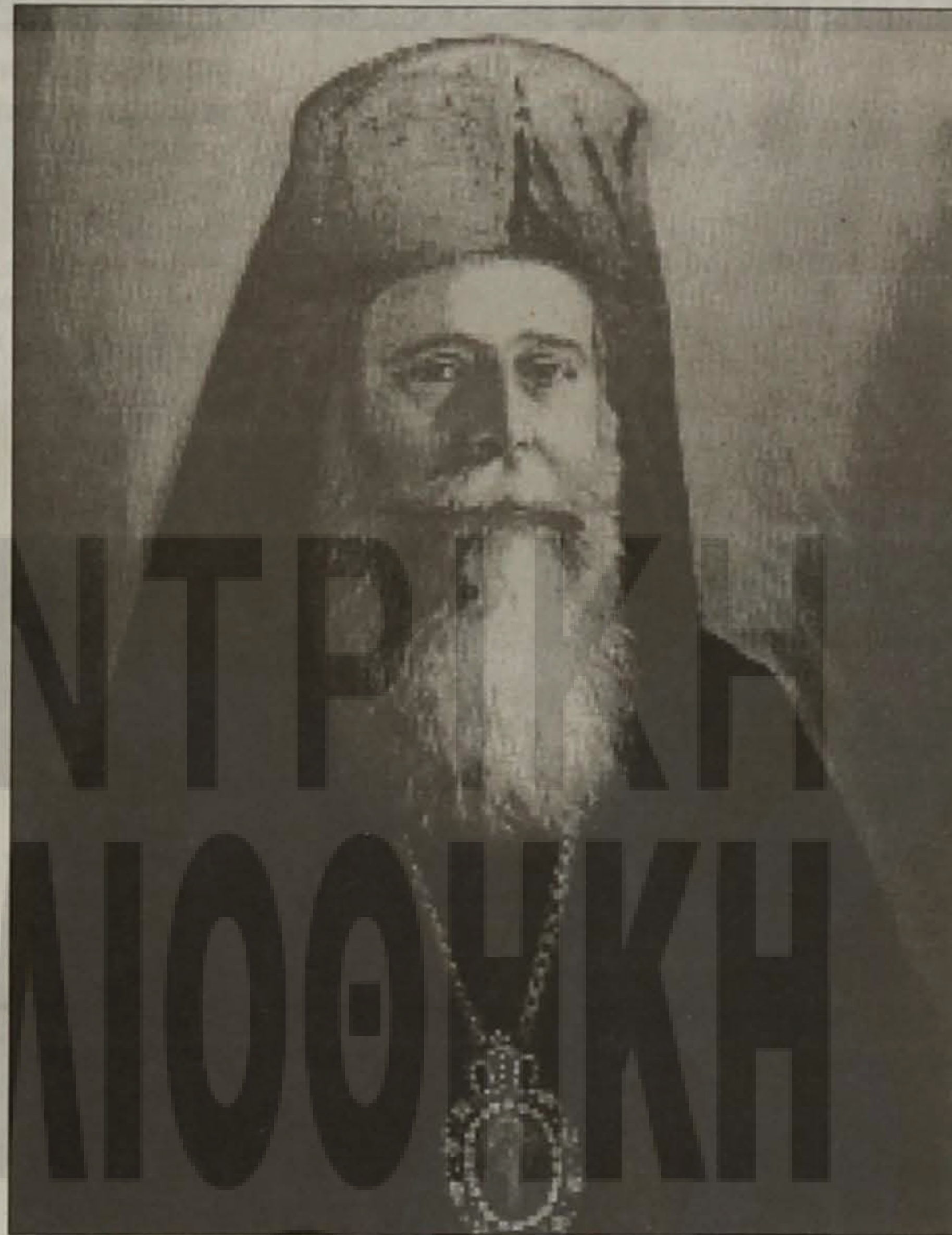
Στις 3 Απριλίου του 1990 το αίτημα γίνεται δεκτό.

Έτσι ο ηγούμενος της Ι. Μονής π. Παύλος Αποστολίδης με τη συνοδεία πολλών προσωπικοτήτων από το χώρο τον πομπάκο στις 8/10/1991 παραλαμβάνει τα οστά από το Α΄ κοιμητήριο των Αθηνών και τα μετέφερε.

Στις 6 Σεπτεμβρίου 1998 τα λείψανα τοποθετούνται πίσω από το Ιερό της μεγάλης Εκκλησίας. Εκεί θα αναπαύεται ο σεμνός Ιεράρχης. Από κει ψηλά θα δείχνει στις επερχόμενες γενιές το δρόμο της θυσίας και του καθήκοντος.

Βιβλιογραφία:

1. "Ο Μητροπολίτης Τραπεζούντος Χρύσανθος" του π. Παύλου Αποστολίδη
2. "Βιογραφικαι Αναμνήσεις" του Μητροπολίτη Τραπεζούντος
3. Άρθρα με μελέται του Χρύσανθου Τραπεζούντος
4. Η Εκκλησία Τραπεζούντος: του ίδιου

**ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΟΣ ΚΑΙ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Αναλύει ο καθηγητής Πανεπιστημίου
της Βοστώνης Κ. Χιονίδης

Η θαυμάσια εποχή του... γεωγράφου Στράβωνα

Ενας από τους μεγαλύτερους γεωγράφους και ιστορικούς, που ανέδειξε η ανθρωπότητα, είναι και ο Στράβων, ο μεγάλος Έλληνας επιστήμονας της αρχαιότητας. Πρόκειται για τον Στράβωνα, ο οποίος γεννήθηκε στην Αμάσεια του Πόντου το 63 π.Χ. και πέθανε το 23 μ.Χ.

Από την πλευρά της μητέρας του, ο Στράβων ανήκε σε μια περίφημη και σπουδαία οικογένεια, που κατείχε σημαντικές κυβερνητικές θέσεις στην υπηρεσία του Μιθριδάτη Ε' του Ευεργέτη και του Μιθριδάτη ΣΤ' του Ευπάτορος.

Το 44 π.Χ. πήγε δια μέσου της Κορίνθου στην Ρώμη για να συνεχίσει τις σπουδές του. Στη Ρώμη ο σπουδαιότερος δάσκαλος του Στράβωνος ήταν ο Τυραννίων, που γεννήθηκε στην Αμισό (Σαμψούντα) του Πόντου. Αυτός ασκούσε μεγάλη επίδραση στον μαθητή του. Γιατί, με τη δική του καθοδήγηση ο Στράβων έγραψε αργότερα τα περίφημα "Γεωγραφικά" του. Στην Αλεξάνδρεια δε σπούδασε μαθηματικά, αστρονομία και ιστορία.

Ο Στράβων ταξίδεψε από την Αρμενία και Ελλάδα μέχρι την Ιταλία, και από τον Εύξεινο Πόντο, Μικρά Ασία και Αίγυπτο μέχρι την Αιθιοπία. Οι εργασίες και τα βιβλία του είναι μια εξαιρετική και μεγάλη πηγή ιστορίας και γεωγραφίας για την γνώση και σπουδή του τότε αρχαίου κόσμου.

Το πρώτο σπουδαίο έργο του Στράβωνος ήταν τα "Ιστορικά Υπομνήματα" που περιλάμβαναν 47 βιβλία. Δυστυχώς, από τα βιβλία αυτά δεν διασώθηκαν παρά μόνο λίγες παραπομπές. Το δεύτερο σπουδαίο του σύγγραμμα ήταν τα "Γεωγραφικά" του, γραμμένα σε 17 βιβλία που όλα διασώθηκαν. Από τα "Γεωγραφικά" του, μετά τα δύο πρώτα που είναι εισαγωγικά βιβλία, στο III, IV, V και VI βιβλίο, ο Στράβων γράφει για την Ισπανία, την Γαλλία, την Ιταλία και τη Σικελία. Στο VII βιβλίο γράφει για τη Βόρειο, Ανατολική και Κεντρική Ευρώπη και τις Ευρωπαϊκές ακτές του Ευξείνου Πόντου.

Στο VIII, IX και X βιβλίο ο Στράβων γράφει για την Ελλάδα. Στο XI, XII, XIII και XIV βιβλίο αναφέρει για τις Ασιατικές ακτές του Ευξείνου Πόντου, τον Καύκασο, το Βόρειο Ιράν και την Μικρά Ασία.

Το XV βιβλίο σχετίζεται με τις Ινδίες και το Ιράν. Το XVI βιβλίο με την Ασουρία, Βαβυλωνία, Μεσοποταμία, Συρία, Παλαιστίνη και Αραβία. Και το XVII βιβλίο με την Αίγυπτο, Αιθιοπία και τις Αφρικανικές ακτές της Μεσογείου μαζί με την Μαυριτανία.

Τα "Γεωγραφικά" συγκεντρώθηκαν στην Αλεξάνδρεια και Ρώμη. Αλλά, ο Στράβων, έγραψε και δημοσίευσε τα βιβλία του στην γενέτειρά του την Αμάσεια, και με την χρηματική βοήθεια της βασίλισσας του Πόντου Πυθοδωρίδος, συζύγου του βασιλέα Πολέμων.

Από τους βασικούς σκοπούς των ιστορικών απομνημονευμάτων του Στράβωνος ήταν ο προγραμματισμός και κατατοπισμός των πολιτικών και δημοσίων υπαλλήλων. Γι' αυτό και τα βιβλία του είναι γεμάτα από περιγραφές των γεωγραφικών προϊόντων και φυσικών, πολιτικών, ιστορικών και θρησκευτικών χαρακτηριστικών κάθε χώρας.

Το κολοσσιαίο έργο του Στράβωνος είναι μια αποθήκη γεμάτη από πληροφορίες πάνω σε θέματα της γεωγραφίας, ιστορίας και λαογραφίας. Ο δε κόσμος του Στράβωνος είναι ένα συναρμολόγημα από πληροφορίες ταξιδιωτών και αντιπροσωπεύει την έκταση των χαρτογραφικών γνώσεων στην χαρραγή του Χριστιανισμού.

Τα "Γεωγραφικά" του Στράβωνος είναι πολύ περισσότερο από μια απλή γεωγραφία. Είναι μια μεγάλη εγκυκλοπαίδεια πληροφοριών σχετικά με τις διάφορες χώρες του τότε κατοικούμενου κόσμου, όπως ήταν γνωστός στην αρχή του Χριστιανισμού. Είναι δηλαδή μια ιστορική και φιλοσοφική γεωγραφία.

ΚΩΝΣΤ. ΧΙΟΝΙΔΗΣ
Καθηγ. Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Βοστώνης
"ΠΟΝΤΙΑΚΑ ΝΕΑ"

ΔΑΪΚΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΣΤΑ ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΑ ΤΩΝ ΣΟΥΡΜΕΝΩΝ

Η άσβηστη φλόγα της ποντιακής ψυχής

Χαρούμενο και πανηγυριώτικη μέρα στους Πόντιους η Κυριακή, αφιερωμένη στον άπιστο Θωμά και στους αγαπημένους τους νεκρούς, που η παρουσία τους είναι ζωντανή ανάμεσα τους, ξαναζωντανεύει με την άνοιξη, γι' αυτό γλεντάνε, τρώνε, πίνουνε, τραγουδάνε και χορεύουνε γύρω στα μνήματα, κι ο Πόντιος λυράρης:

"Παίξον ρίζα μ' παίξον".

Ούτε ένα δάκρυ δε στάζει τούτη τη μέρα, γιατί είναι αναστάσιμη και όχι πονεμένη θύμηση. "Στο Πανποντιακό το Πανούρ ντι γίνεται σα Σούρμενα, το σουρμενίγκον τη χαράν με το τσιμπούσ', τα τραγουδίας και τα χαρόντας, με το συνηθιον "Του Θωμά σα Ταφία". Και ν' αϊλί εκείνον που κι θα έρται".

"Ελάτεν ας γιοτάζομε άμον ντ ε-ποιναμ πρώτα χαρεμέν κι αδελφωμέν".

Το ποντιακό ταφικό "δρώμενο" γίνεται την Κυριακή στο Θωμά από την Ένωση Ποντίων Ελληνικού "Τα Σούρμενα" και το Δήμο στο Κοιμητήριο και στη συνέχεια το Πανποντιακό Πανούρ στην πλατεία Εθνικής Αντίστασης, στο Ελληνικό, όπου παίρνουν μέρος ποντιακοί σύλλογοι απ' όλη την Ελλάδα με τα συγκροτήματά τους. Πιστός στις ρίζες, την παράδοση, στις χαμένες πατρίδες, οι Πόντιοι ξαναζωντανεύουν τα παλιά ήθη και έθιμά τους.

Οι Πόντιοι στα Σούρμενα ζούνε, τρεις μέρες, γιορταστικές εκδηλώσεις, όπως στις ομηρικές γιορτές, καθώς ο θάνατος και η φθορά μεταλλάσσονται σε ύμνο για τη ζωή με αθλητικούς, πνευματικούς, καλλιτεχνικούς αγώνες. Το "δρώμενο" ξεκίνησε από τους πολύ αρχαίους χρόνους, συνεχίστηκε στον Πόντο, κουβαλήθηκε στην Ελλάδα από τους πρώτους Πόντιους πρόσφυγες στο Ελληνικό, όπου φτιάξανε τη νέα πατρίδα τους, τα Σούρμενα. Εκεί μαζεύονται Πόντιοι από την Ελλάδα και το εξωτερικό που έρχονται ειδικά για να είναι μέσα στις εκδηλώσεις και να διατηρούν τις παραδόσεις τους. Την Κυριακή πρωί, μετά τη λειτουργία στο εκκλησάκι, στο κοιμητήριο, γίνεται το δρώμενο "τα ταφία", γιορτή για νεκρούς, που ξεκινά από τη βαθιά αρχαιότητα και είναι φλόγα στις ποντιακές ψυχές που η παράδοση δεν τη σβήνει.

Το ποντιακό ταφικό έθιμο βρίσκουμε σε αττική λευκή λήκυθο, στα 440 περίπου π.Χ. Ξεχώθηκε σε αρχαιολογικές ανασκαφές στην Ερέτρια. Εικονίζεται επίσκεψη σε τάφο, μια από τις πιο αγαπημένες σκηνές για λευκές ληκύθους που κείνη την εποχή η χρήση τους ήταν αποκλειστικά ταφική. Η ανδρική μορφή είναι νέος που χάθηκε πρόωρα και η γυναίκα καταθέτει στον τάφο του κόνιστρο με προσφορές.

Με λάβαρα, σημαίες, πανέρια με κόκκινα αυγά, τσουρέκια, η πομπή στο κοιμητήριο, όπου πάνω στην ταφόπετρα απλώνεται καθαρό άσπορο τραπεζομάντηλο με διάφορους μεζέδες, αυγά, τσουρέκια, ούζο.

Ο παπάς κάνει τρισάγιο, πίνει ούζο και εύχεται "ο Θεός να σχωρά τον". Καθώς απαντέχουνε τον παπά "Έπαρτ σβο σ κι έλα ας τσουγρίζομε ους να έρτα ο παπάς...". Παινεύουνε το νεκρό, τραγουδάνε και με λύρες τραγουδάνε. Ξεφάντωμα με ποντιακούς χορούς, τραγούδια, που συνοδεύει κεμεντζές. "Χάιντε κεμετζεστή. Λελέβω τη χερία το

τσάκωμα, παίξον κεμεντζέ κι ας ξύουμες στον χορόν".

Το ποντιακό ταφικό "δρώμενο" πριν από δυόμισι χιλιάδες χρόνια διατηρήθηκε μόνο σε δύο ποντιακά χωριά. Στα ποντιακά Σούρμενα και στο Σταυρίν. Μετά την προσφυγιά μεταφέρθηκε στο Ελληνικό. Στην αρχαιότητα, που οι νεκροί θάβονταν ή καίγονταν, είχανε την εθιμολατρεία που λεγότανε περίδειπνο ή επικήδεια εστίαση. Στο νιοσκαμμένο ταφικό χώμα συνηθίζουσε να σπέρνουσε στάρι. Όταν αυτό φύτρωνε και μεγάλωνε, μετά οχτώ μήνες, ξέσπαγε ο πόνος και τότε πηγαίνανε στον τάφο κάνανε την επικήδεια εστίαση, όπου παίνευαν το νεκρό με εγκώμια. Φίλοι και συγγενείς που είχε ο νεκρός, οι "συνδειπνούντες", μνημονεύανε τον αποθαμένο και τον εγκωμιάζανε.

"Του Θωμά σα Ταφία" στα Σούρμενα οι Πόντιοι γιορτάζουνε καθώς θυμούνται τις "χαμένες" πατρίδες και τους αγαπημένους νεκρούς τους. Χαμένες πατρίδες στον Πόντο είναι: Τραπεζούντα, Σούρμενα, Κερασούντα, Σινώπη, Αμισός, Σάντα, Κωτύωρα, Τρίπολη, Ριζούντα, Αργυρούπολη, Πουλιαντάκη, Οινόη, Νικόπολη, Ινέπολη, Σεβάστεια, Οφισ, Αμάσεια, Ματσούκα. Κι ο χαμένος Πόντος θα ζει πάντα σαν θρύλος στις ελληνικές γενιές που έρχονται.

Ο Τραπεζούσης Χρυσάνθος γράφει στο "Αρχείον του Πόντου" (τόμος 4ος - 5ος): "Υπό την ένοχον αδιαφορίαν της χριστιανικής Δύσεως εν έτει 1453 έπεσεν η Κωνσταντινούπολις και εν έτει 1461 η Τραπεζούσης και κατεστράφη ολόκληρος ακμαίος πολιτισμός.

Τη ενόχω συνεργία δύο μεγάλων χριστιανικών δυνάμεων της Δύσεως, της Γερμανίας και της Αυστρίας κατά τα έτη 1914-1918 εσφάγη υπό τον Νεστούρκων ολόκληρον το έθνος το Αρμενικόν και εκατοντάδες χιλιάδων Ελλήνων βιαίως απεσπάσθησαν από των εσπιών αυτών και απέθανον εν τη εξορία. Τη ενόχω συνεργία των συμμάχων χριστιανικών δυνάμεων της Δύσεως κατά τα έτη 1919-1922 το εθνικόν κίνημα των Τούρκων του Μουσταφά Κεμάλ πασά συνεπλήρωσε το έργον των Νεστούρκων κατά εκατονάδες απηγχονίζοντο Έλληνες κληρικοί και πρόκριτοι του Πόντου...".

Ενάμισι εκατομμύριο ξεριζωμένους ρίζανε στη θάλασσα, στην τελευταία τραγωδία, και οι πρόσφυγες ματωμένοι, κυνηγημένοι, με πόνο στην ψυχή και φρίκη από τη σφαγή στα μάτια μετρούσανε τις ρίζες και τα βλαστάρια που χάσανε, ήρθαν να ριζώσουν σε καινούργια χώματα, στα 1924, δημιουργήσαν τα Σούρμενα. Το 1965 ίδρύσανε τον πρώτο "Ποντιακό Καλλιτεχνικό Σύλλογο" για τη διάσωση, διαφύλαξη και διάδοση της πολιτιστικής τους κληρονομιάς.

"Έλα κορτσόπον μετ' εμέν σα Σούρμενα να πάμεν και μετ' εσέν την έμορφον τα παλαλά θα εφτάμεν".

Κι όχι μόνο αυτά. Στη Θράκη, στο κατάγιαλο Πετρωτό, οι Πόντιοι θα υλοποιήσουνε το όνειρό τους. Θα δημιουργήσουνε τη νέα Ρωμανία, γιατί "Η Ρωμανία κι αν πέρασε ανθεί και φέρει κι άλλο".

Ο Κωνσταντίνος Καβάφης, για τη χαμένη Ποντιακή Ρωμανία, έγραψε το ποίημα "Πάρθεν".

Στο Πανποντιακό Πανούρ, για τους νεκρούς στα Σούρμενα δεν κλαίνε, γλεντάνε αφάφωνα ποντιακά.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΛΑΤΑΝΟΣ
"Η Κυριακάτικη Αυγή, 18 Απριλίου 2004"

